

COORNHERT
JAAR
HAARLEM
2018

een beknopte eindrapportage

Stichting Coornhertjaar Haarlem 2018
Haarlem, aug./dec. 2019

1. Inleiding

Het zal niet veel Haarlemmers zijn ontgaan dat 2018 was uitgeroepen tot Coornhertjaar. Doel van de Stichting Coornhertjaar Haarlem 2018 als initiatiefnemer/coördinator/uitvoerder van activiteiten en evenementen in het Coornhertjaar 2018, was inwoners van Haarlem en Kennemerland te laten kennismaken met deze fascinerende Haarlemse vrijdenker en humanist. Er is flink uitgepakt: vier lezingen; een avond met kunst en muziek; tentoonstellingen in de Hoofdwacht, de Janskerk en Museum Haarlem; een oude drukkerij in het onderhuis van de Hoofdwacht; activiteiten in het Coornhert Lyceum; Coornhertstadswandelingen; een Historisch Café gewijd aan Coornhert en tot slot op de 773ste verjaardag van de stad de traditionele Haerlem-quiz die deels in het teken stond van Coornhert.

De beschermheer van de Stichting Coornhertjaar Haarlem 2018 burgemeester Jos Wienen onthulde in de loop van het jaar maar liefst drie gedenkplaatjes aan de gevels van panden waar Coornhert werkte en woonde: Grote Markt 17 (Hoofdwacht), Grote Markt 10 (hotel Amadeus) en Jansstraat 46 (nabij zijn woonhuis). Er verscheen een fraai uitgegeven, samenvattend boekje over leven, werk en denkbeelden van Coornhert. Bestuursleden van onze stichting hielden daarnaast lezingen bij enkele boekwinkels (Blokker in Heemstede en de Kennemer Boekhandel in Haarlem) en voor allerlei genootschappen zoals Rotary Clubs, Kennemer Tafel, Orde van de Prince en Trou Moet Blycken.

Al deze activiteiten bereikten in totaal zo'n 17.000 personen. Zie hierover verder paragraaf 19.

Ook de belangstelling van de pers was groot. Er verschenen heel wat artikelen in met name *Haarlems Dagblad*, *De Haarlemmer* en *Haarlems Weekblad*. *Haerlem Nieuws* en *Haerlem Nieuwsbrief*, de media van de Historische Vereniging Haerlem met bijna 2000 leden, hebben vol gestaan met Coornhert en het Coornhertjaar.

In voorliggend stuk doet het bestuur van de Stichting Coornhertjaar Haarlem 2018 verslag van de activiteiten en evenementen in het kader van het Coornhertjaar 2018.

Maar de Haarlemmers zijn nog niet van ons af! In 2022 wordt landelijk het vijfhonderdste geboortjaar van Coornhert herdacht. Onze stichting gaat daarbij ook een rol spelen en heeft zich inmiddels voortgezet als Coornhert Stichting Haarlem. Zie daarover paragraaf 5.

U hoort nog van ons!

2. Kampioen verdraagzaamheid

Dirck Volckertszoon Coornhert (1522-1590) woonde en werkte bijna 40 jaar in Haarlem. Hij is een van de belangrijkste cultuurdragers van ons land. Theoloog en filosoof, grafisch kunstenaar, schrijver, dichter, drukker, uitgever, humanistisch geleerde, taalvernieuwer en letterkundige. Nauw betrokken bij de Opstand tegen Spanje en vooraanstaand adviseur en medestander van Willem van Oranje. Onvermoeibaar strijder voor vrijheid van denken, van meningsuiting, van drukpers en van godsdienst. Kampioen van de verdraagzaamheid. Bestrijder van kerkelijke machtspolitiek en wanpraktijken, van starre dogma's en gewetensdwang door katholieken én calvinisten. Een man die rechtvaardigheid en medemenselijkheid hoog in het vaandel had.

3. Kennismaking met Coornhert

Coornhert is lang ondergewaardeerd en relatief onbekend gebleven. De medio 2017 opgerichte Stichting Coornhertjaar Haarlem 2018 wilde daarin verandering brengen. Doel was om inwoners van Haarlem en omgeving kennis te laten maken met leven, werk en

denkbeelden van Coornhert, met bijzondere aandacht voor zijn Haarlemse jaren en zijn betekenis voor Haarlem. Coornhert is niet alleen een boeiende historische figuur, maar heeft ook voor onze tijd betekenis. Kernwaarden waar Coornhert zich sterk voor maakte (vrijheid, respect, verdraagzaamheid) lijken in onze tijd te worden aangetast. Een nieuwe Coornhert hebben we niet, maar hij kan ons misschien inspireren.

4. Waarom 2018?

Herhaaldelijk is aan bestuursleden van onze stichting gevraagd waarom onze stichting in 2018 met een apart Coornhertjaar is gekomen, vier jaar voor het landelijk Coornhertjaar in 2022, waarbij de 500ste-geboortedag van Coornhert wordt herdacht. Waarom niet tot 2022 gewacht?

Als antwoord moge het volgende dienen. Zoals in paragraaf 3 al gemeld, is Coornhert lang ondergewaardeerd en relatief onbekend gebleven. Landelijk is gelukkig de laatste jaren sprake van wat meer waardering en wat meer bekendheid, waarbij de in 2007 opgerichte (landelijke) Coornhert Stichting een belangrijke rol speelt met de heruitgave van werken van Coornhert en het stimuleren van publicaties over hem. Coornhert heeft de laatste twee jaar van zijn leven in Gouda gewoond waar hij ook is overleden en begraven. Deze stad is eigenlijk altijd, maar zeker de laatste decennia, actief geweest in het onder de aandacht brengen van Coornhert als belangrijk inwoner van Gouda en belangrijke Nederlander. Haarlem echter, waar Coornhert nota bene bijna 40 jaar – meer dan de helft van zijn leven – heeft gewoond en gewerkt, heeft het wat Coornhert betreft in het verleden laten afweten. Gedenktekens of beelden van hem op de openbare weg ontbraken, tentoonstellingen over hem waren hier nooit gehouden, publicaties over Coornhert en Haarlem bestonden niet of nauwelijks. In Haarlem leefde Coornhert niet. ‘Men’ kent hem niet, laat staan dat er een zekere waardering is voor zijn denkbeelden of trots op deze misschien wel, met Frans Hals, belangrijkste Haarlemmer ooit.

In 2016 is het initiatief genomen verandering te brengen in de onbekendheid met Coornhert in Haarlem. Hiertoe is onze stichting opgericht. Het bestuur van de stichting was van begin af aan van oordeel dat de achterstand in belangstelling, kennis en waardering voor Coornhert in Haarlem zo groot was, dat niet langer getalmd kon worden en dat er ook overigens geen reden was om hiermee nog tot 2022 te wachten. Als er bij een aantal mensen eindelijk enthousiasme is om ‘iets aan Coornhert te doen’, kan het beste van dit ‘momentum’ gebruik worden gemaakt. Van wachten is in Haarlem op dit punt al te lang en te zeer sprake geweest. Met andere woorden: onze stichting voelde een zekere urgentie om nu eindelijk eens wat te doen aan Coornhert en Haarlem. Dat is in 2018 gebeurd. We vierden of herdachten dat jaar dus niets. We begonnen slechts met het inhalen van een flinke achterstand.

5. 2018 opmaat voor 2022

Al in het projectplan van september 2017 is aangegeven dat ons bestuur van plan was – met een kleine aanpassing van de naam en doelstelling – onze stichting ook na 2018 te continueren en de jaren 2019, 2020 en 2021 te besteden aan de voorbereiding van activiteiten in 2022. Door in 2018 in Haarlem al aandacht aan Coornhert te schenken, kon de basis worden gelegd voor een volwaardige rol van Haarlem bij de voorbereiding van een landelijk programma voor de Coornhertherdenking in 2022. Haarlem kan daarin ons inziens zelfs een rol van betekenis spelen, naast Amsterdam (geboortestad van Coornhert), Gouda en andere partijen (zoals de Coornhert Stichting en de Universiteitsbibliotheek Amsterdam, afd. bijzondere collecties). Het Coornhertjaar Haarlem 2018 vormt in onze visie de basis en opmaat voor het - samen met anderen - belichten van de (nationale en lokale) betekenis van onze stadsgenoot Coornhert in 2022.

Inmiddels is bij notariële akte van 16 januari 2019 de naam van de Stichting Coornhertjaar Haarlem 2018 gewijzigd in ‘Coornhert Stichting Haarlem’. Het doel van de stichting is ongewijzigd, namelijk: ‘Het stimuleren van de kennis omtrent het leven, werk en denkbeelden van de veelzijdige humanist Dirck Volckertszoon Coornhert (1522-1590), met bijzondere aandacht voor zijn Haarlemse jaren en zijn betekenis voor Haarlem’. Toegevoegd is dat de stichting haar doel onder meer tracht te verwezenlijken door het (mede)organiseren van een herdenking van het vijfhonderdste geboortjaar van Coornhert in het jaar 2022.

6. Start van de voorbereidingen 2017

Na een aanloop van enkele jaren, zijn de initiatiefnemers (Maria van Vlijmen, Peter van Wingerden en Wim Cerutti) begin 2017 met nadere voorbereidingen begonnen. Er werd een bestuur van vijf personen gevormd, een stichting opgericht, een projectplan vastgesteld en subsidies aangevraagd.

7. Stichting

De Stichting Coornhertjaar Haarlem 2018 is opgericht bij akte d.d. 17 juli 2017 verleden door Mr. J. Wieringa, van Huisman, Hoogendoorn & Wieringa notarissen te Heemstede.

Bestuur

Het bestuur van de Stichting Coornhertjaar Haarlem 2018 bestaat uit:

- mr. W.G.M. Cerutti, voorzitter
- mr. E.H. Huisman, secretaris
- mr. P. van Wingerden, bestuurslid/penningmeester
- drs. M.G.A. van Vlijmen, bestuurslid.

R. van Bruggen RA, die aanvankelijk penningmeester was, heeft zijn bestuurslidmaatschap medio 2018 om privéredenen moeten beëindigen. Het bestuurslid Van Wingerden heeft daarop tijdelijk het penningmeesterschap op zich genomen.

Het bestuur heeft van 17 juli 2017 tot eind 2018 tien keer plenair vergaderd. Werkgroepjes uit het bestuur, bijvoorbeeld ter voorbereiding van lezingen, tentoonstellingen, het Coornhertboek, het drukkerij-project, de stadswandelingen etc. etc. zijn talloze keren bijeen geweest; daarnaast waren er vele tientallen mondelinge en e-mail contacten.

8. Beschermheerschap

De burgemeester van Haarlem, Jos Wienen – historicus en theoloog – is desgevraagd beschermheer van onze stichting geworden. Hij heeft deze taak met veel enthousiasme vervuld en heeft regelmatig acte de présence gegeven bij activiteiten en evenementen van de stichting en ook op andere wijze zich voor de stichting ingezet.

9. Projectplan

Het projectplan, dat in eerste versie in september 2017 door het bestuur was vastgesteld, had een dubbele functie. Het diende als onderbouwing van de subsidieaanvragen die in september/oktober 2017 zijn ingediend en het diende als instrument om in een voortgaand proces binnen het bestuur en met de belangrijkste betrokken organisaties (de Historische Vereniging Haarlem, het Coornhert Lyceum, de Gemeente Haarlem en het Noord-Hollands Archief) het programma verder uit te werken en daarbij de financiën scherp in het oog te kunnen houden. Het projectplan is verschillende keren bijgesteld, om nieuwe initiatieven en nieuwe inzichten in te passen.

Het projectplan gaf informatie over:

- leven, werk en denkbeelden van Coornhert en zijn betekenis landelijk en voor Haarlem
- doelstellingen van het Coornhertjaar Haarlem 2018
- partners met wie zou worden samengewerkt
- activiteiten/evenementen waaraan werd gedacht
- planning voor het jaar 2018 en globale planning tot 2022
- communicatie- en publiciteitsplan
- meting van de resultaten
- voorlopige kostenbegroting
- voorlopig dekkingsplan.

10. Programma 2018

Aan de samenstelling van een goed programma is veel tijd en aandacht besteed, net als aan de organisatie en uitvoering van de vastgestelde activiteiten.

Het programma met zijn activiteiten moest voor brede groepen van de Haarlemse bevolking aantrekkelijk zijn.

Het Coornhertjaar Haarlem 2018 bestond uit de volgende evenementen/activiteiten: drie tentoonstellingen, vier lezingen, een cultuur- en muziekavond, een project 'Drukken bij Coornhert' (zes zondagen), Coornhert-stadswandeling (zeven zaterdagen), een Historisch Café gewijd aan Coornhert, openstelling van en rondleiding in het Coornhert Lyceum (drie vrijdagen), een lezing in het Coornhert Lyceum over humanisme, een Coornhert-geschiedenis-quiz op de verjaardag van de stad, en twee activiteiten tijdens de Open Monumenten Dagen.

Het Jaarprogramma werd tijdens een startbijeenkomst op 23 maart gepresenteerd in de vorm van een kleurrijk boekje van 20 pagina's, dat gedurende het jaar in 4750 exemplaren is verspreid.

Voor details van het Jaarprogramma wordt verwezen naar het programmaboekje (bijlage 2).

Tijdens het jaar werden nog enkele niet in het programmaboekje voorziene activiteiten ontplooid. Het betreft:

- een drietal gedenkboardjes aan gevels van woningen waar Coornhert gewoond en gewerkt heeft.
- het ontwikkelen en op internet zetten van een webquest
- het uitreiken van de Muggenprijs van de Historische Vereniging Haarlem aan de leerling van het Coornhert Lyceum die de beste inzending had ten behoeve van de tentoonstelling in Museum Haarlem
- de ontvangst van docenten van het Coornhert Lyceum tijdens hun jaarlijkse werkdag, die in 2018 gewijd was aan Coornhert, in het stadhuis, Hoofdwacht, Museum Haarlem en Noord-Hollands archief.

Hieronder (hoofdstuk 11 t/m 17) gaan we kort in op enkele van de belangrijkste programmapunten.

11. Tentoonstelling en catalogus over Coornhert als prentmaker

Een van de belangrijkste activiteiten van het Coornhertjaar was de tentoonstelling over Coornhert als prentmaker in het Noord-Hollands Archief. Door de belangrijkste kenner van de prenten van Coornhert, Prof. dr. IJla Veldman, werd op ons verzoek een selectie gemaakt van de prenten van Coornhert die in het bezit zijn van het Noord-Hollands Archief. Zij verzorgde

ook de toelichtende teksten. Deze bleken zo belangrijk voor een goed begrip van de prenten en zo goed toegankelijk te zijn, dat werd besloten hiervan een mini-catalogus te maken, die bezoekers tevens konden gebruiken als handleiding bij het bekijken van de tentoonstelling. Zo konden de teksten op de expositie zelf bij de prenten en op de panelen beperkt blijven. In de mini-catalogus zijn ook, op klein formaat, alle tentoongestelde prenten opgenomen. De mini-catalogus bleek een gouden greep en heeft ook na afloop van de tentoonstelling waarde als inleiding op het grafisch werk van Coornhert. De tentoonstelling is door ons bestuur zelf gerealiseerd, in nauwe samenwerking met het Noord-Hollands Archief. De oplage van de catalogus bedroeg 4000 exemplaren. Voor een exemplaar zie bijlage 3.

12. Tentoonstelling over leven, werk en denkbeelden van Coornhert

Heel veel onderzoek, denkwerk en tijd is gaan zitten in het ontwikkelen en realiseren van een tentoonstelling in de Hoofdwacht op de Grote Markt over leven, werk en denkbeelden van Coornhert. De denkbeelden van Coornhert over bijvoorbeeld tolerantie en vrijheid van godsdienst zijn uitstekend beknopt in woorden te vangen, maar bleken lastig te verbeelden. Daarom is de cartoon- en stripkenner Joost Pollmann gevraagd een aantal moderne cartoons te selecteren die deze denkbeelden samenvatten. Een van de in totaal tien panelen was hieraan gewijd. Dit bleek goed aan te slaan bij bezoekers en stimuleerde de discussie ter plekke over deze denkbeelden.

13. Drukken bij Coornhert

Coornhert had samen met schepen/burgemeester Jan van Zuren van 1561 tot 1565 een boekdrukkerij in het onderhuis van het pand dat nu bekend staat als de Hoofdwacht. In die tijd was dit het woonhuis van Van Zuren. Precies op de plek waar 450 jaar geleden Coornhert zijn drukkerij had, was ter gelegenheid van het Coornhertjaar 2018 een drukkerswerkplaats ingericht, met een oude drukpers, letterkasten, loden letters die ook in de tijd van Coornhert werden gebruikt en oud drukkers gereedschap. De drukkerij was een project van Hof van Jan, stichting tot behoud van het (typo)grafisch erfgoed, een collectief van vier Haarlemse margedrukkers onder wie Nop Maas en Bubb Kuyper. Er werd voor dit project samengewerkt met Paul van Marissing van het Grafisch Atelier Haarlem. Er zijn gedurende zes zondagmiddagen drukdemonstraties gegeven, waarbij bezoekers, met behulp van deskundige drukkers, een eigen druksel konden vervaardigen met een tekst van Coornhert. Er was ook een kleine expositie te zien over de boeken en pamfletten die door Coornhert hier zijn gedrukt en over oude drukkerijen.

De oude drukkerswerkplaats en vooral het zelf drukken op een oude pers, was voor vele bezoekers een bijzondere ervaring.

Er zijn drie Coornhert-teksten en een prent van een oude drukkerij gedrukt. Voor een van de Coornhert-teksten zie bijlage 4.

14. Boek over Coornhert

Onze stichting was verantwoordelijk voor de uitgave van een boek *Dirck Volckertszoon Coornhert (1522-1590). Een strijdbare Haarlemse humanist*. Het werd op verzoek van de stichting geschreven door drie bestuursleden en de rector van het Coornhert Lyceum, met een voorwoord door burgemeester/beschermheer Jos Wienen. Het wil een toegankelijke inleiding zijn op leven, werk en denkbeelden van Coornhert, met bijzondere aandacht voor zijn Haarlemse jaren en zijn betekenis voor Haarlem. Het boek telt 80 pagina's en is rijk geïllustreerd in kleur. Prijs in de boekwinkel: € 10,-. De oplage bedroeg 1500 exemplaren. Door het Coornhert Lyceum zijn 500 exemplaren afgenomen, om de komende jaren als leer- en lesmateriaal binnen de school te dienen en als relatiegeschenk. Door de uitgever zijn 500

exemplaren ter verkoop behouden, waarvan er al ca. 400 zijn verkocht. Door onze stichting zijn 500 exemplaren behouden, waarvan er 134 zijn verkocht (bij voorintekening en tijdens Coornhert-activiteiten). Een aantal (211 exemplaren) is ten geschenke gegeven aan subsidieverstrekkers, sponsors en personen en instellingen die onze tijdens het Coornhertjaar hebben geholpen, zoals de 30 vrijwilligers van de Historische Vereniging Haarlem die gedurende bijna zeven maanden ervoor hebben gezorgd dat de Hoofdwacht drie dagen per week voor het publiek was opengesteld. Voor een exemplaar van dit boek zie bijlage 5.

15. Culturele avond in het stadhuis

Op 19 september werd in de Gravenzaal van het stadhuis een avond gehouden ‘Kunst en muziek rond Coornhert’. Na een woord van welkom van de burgemeester/beschermheer en een korte inleiding door stichtingsvoorzitter Cerutti, hield de graficus en kunstkenner Han van Hagen een sprankelend en met veel beelden ondersteunde ‘kunstvoorstelling’: *Coornhert kettens en kornuiten*, waarin de (schilder) kunst uit de tijd van Coornhert in Europees perspectief werd geplaatst. Zijn voordracht werd afgewisseld door muziek uit de zestiende en zeventiende eeuw. De liederen werden vertolkt door de sopraan Brigitte van Hagen. Een fraai vormgegeven programmaboekje van 12 pagina’s met de teksten van alle liederen, was voor alle aanwezigen beschikbaar.

Het was een mooie avond, van hoge kwaliteit, voor een zeer goed gevulde Gravenzaal. Voor een exemplaar van het programmaboekje zie bijlage 6.

16. Coornhert-stadswandeling

Coornhert heeft bijna 40 jaar in Haarlem gewoond en gewerkt en heeft hier zijn sporen achter gelaten. In het centrum van Haarlem is door onze stichting een wandeling uitgezet waarbij de belangrijkste met Coornhert verbonden plekken worden aangedaan. Op verzoek van ons bestuur heeft de VVV deze wandeling in haar programma en website opgenomen. Op zeven zaterdagen kon deze wandeling onder leiding van een stadsgids worden gemaakt. De betreffende stadsgidsen waren tevoren vanwege onze stichting uitgebreid voorgelicht over de inhoud van de te maken stadswandeling. Helaas was de belangstelling voor deze stadswandelingen niet groot. De wandeling, waarvoor door bestuursleden veel onderzoek is gedaan, is nog steeds te downloaden op de VVV-site, maar is ook opgenomen in het Jaarprogramma en in het door onze stichting uitgegeven Coornhert-boek.

17. Coornhert Lyceum

Het Coornhert Lyceum, opgericht in 1947, is een Haarlemse openbare school van voortgezet onderwijs (mavo, havo, atheneum, gymnasium) met ruim 1750 leerlingen en zo’n 170 medewerkers, waarvan 120 docenten. Het Coornhert Lyceum heeft enthousiast ingehaakt op het Coornhertjaar Haarlem 2018 en ontwikkelde een speciaal programma voor leerlingen en docenten om nader kennis te maken met leven, werk en denkbeelden van Coornhert.

In de school zijn verschillende kunstobjecten (een beeld, een mozaïek en een glas-inloodraam) die verband houden met Coornhert, maar die de meeste Haarlemmers niet kennen. In het kader van het Coornhertjaar werd de school drie keer op een vrijdag opengesteld, zodat het Haarlemse publiek de Coornhert-objecten kon komen bewonderen. De belangstelling was helaas matig.

De school organiseerde ook een lezing over ‘Humanistisch onderwijs en opvoeding’ door Boris van der Ham, oud-lid van de Tweede Kamer en voorzitter van het Humanistisch Verbond.

Onder leiding van de cultuur-coördinator zijn allerlei workshops gehouden waarin leerlingen, mede rond het thema Coornhert, allerlei kunstvormen konden beoefenen. De resultaten van deze workshops zijn gepresenteerd in een tentoonstelling ‘Coornhert door de ogen van nu’, die vanaf 13 april enkele maanden in Museum Haarlem is gehouden. De Historische Vereniging Haarlem nam het initiatief om aan de inzender met het beste werk de Haarlem Muggenprijs toe te kennen.

18. Coornhert Stichting

De Coornhert Stichting, opgericht in 2007, speelt een belangrijke rol in de Coornhert-revival, met de heruitgave van werken van Coornhert en het stimuleren van publicaties over hem. De website van de stichting (www.coornhertstichting.nl) is een waardevolle bron voor de Coornhert-studie. Met de voorzitter van de Coornhert Stichting dr. Gerlof Verwey en met mr. dr. Jaap Gruppelaar, directeur van het in Deventer gevestigde Coornhert Centrum, dat onder de Coornhert Stichting ressorteert, zijn goede en waardevolle contacten opgebouwd.

19. De impact van het Coornhertjaar Haarlem 2018

In het bestuur was tevoren afgesproken steeds goed na te gaan en vast te leggen hoeveel mensen de verschillende activiteiten bezochten. Hieronder is per activiteit aangegeven hoeveel mensen zijn bereikt.

A. Bezoekers

- a. Startbijeenkomst in Hoofdwacht 23 maart: 20
- b. Lezingen: 440
 - 15 mei: Van Veen: 60
 - 5 juni: Veldman: 125
 - 13 juli: Cerutti: 135
 - 18 okt.: Van Wingerden: 120
- c. Cultuur- en muziekavond: 19 sept.: 125
- d. Tentoonstelling in Hoofdwacht 14 april t/m 16 sept. 4740
 - Opening 13 april: 40
 - Rest v.d. periode: 4700 (volgens opgave Historische Vereniging Haarlem)
- e. Tentoonstelling in Noord-Hollands Archief, Janskerk 16 april t/m 8 juni: 3200
 - Opening: 140
 - Rest v.d. periode: 3060 bezoekers (schatting Noord-Hollands Archief)
- f. Tentoonstelling in het Gasthuis van Museum Haarlem: 3380 bezoekers (schatting Museum Haarlem). Nb. in de hele periode zijn 5134 bezoekers in Museum Haarlem geweest. Niet allen zijn in het Gasthuis geweest (een ruimte die in open verbinding staat met de receptieruimte).
- g. In de drukkerij van Coornhert 15 april t/m 16 sept. Lokatie: kelders Hoofdwacht. Zes zondagen 3 uur en tijdens Open Monumenten Dagen 12 uur: totaal 30 uur. Bezoekers, geschat in relatie tot de 4700 bezoekers aan de rest van de Hoofdwacht: 1450
- h. Historisch Café in het Noord-Hollands Archief, 19 nov. : 130
- i. Coornhert Lyceum: 45
 - Openstelling school en rondleiding: 25 mei, 14 sept., 28 sept: 20
 - Lezing Boris van der Ham: 15 mei: 25
- j. Stadswandelingen: op 21 april, 19 mei, 16 juni, 21 juli, 18 aug., 15 sept., 20 okt.: 20
- k. Historische quiz op de verjaardag van de stad, 23 november in het Noord-Hollands Archief: 25
- l. Overige lezingen: 325
 - Cerutti: Rotary, Kennemer boekhandel, Orde van de Prince, Rederijderskamer

Trou Moet Blycken, Studiedag medewerkers Coornhert Lyceum: 250
-Van Wingerden: Blokker Heemstede, Rotary, Kennemer Tafel: 65
-Van Vlijmen: rondleiding/toelichting op tentoonstelling in Hoofdwacht voor
Fietsclub Haarlem-Santpoort: 20

Totaal: **13.900 bezoeken.**

Nb. in dit aantal kunnen dubbeltellingen zitten; sommige personen kunnen meerdere evenementen hebben bezocht. Het totaal van 13.900 geldt bezoeken, niet verschillende bezoekers.

B. Overige informatiedragers en hun bereik

In deze rubriek komen we op een totaal van 2750 personen die bereikt zijn door 'Coornhert-boodschappen'.

a. Coornhert-boek (oplage 1500 ex.)

Afgenomen door Coornhert-Lyceum: 500.

Afgenomen door uitgever: 500, inmiddels verkocht: 400

Afgenomen door onze Stichting: 500; verkocht 134; aan sponsoren etc: 243. T

Totaal: 377 stuks.

Nb de exemplaren die het publiek hebben bereikt, tellen we bij de impactcijfers. Totaal: 777.

b. Catalogus van de tentoonstelling in de Janskerk. Deze was gratis beschikbaar. oplage: 4000. Door bezoekers meegenomen ca. 3000 exemplaren.

Nb. Deze 3000 tellen we niet mee bij de impactcijfers.

c. Boekje met Jaarprogramma: oplage 5000. Is zeer breed gedurende het hele jaar gedistribueerd. In totaal 4750 stuks.

Nb. Deze 4750 tellen we niet mee bij de impactcijfers.

d. Affiches

-Raamaffiches: in de stad zijn ca. 50 affiches opgehangen.

-Billboardaffiches: bij de tentoonstellingen in de Janskerk en in de Hoofdwacht zijn billboards geplaatst met aan beide zijden een affiche.

Nb. Deze publiciteitsdragers tellen we niet mee bij de impactcijfers.

e. Coornhert-website

Voor het Coornhertjaar is een website ontwikkeld die vanaf maart 2018 in de lucht was en nog steeds is. www.coornhertjaarhaarlem2018.nl

De website gaf uitgebreide informatie over het Coornhertjaar en alle activiteiten. Opgave voor activiteiten waarbij aanmelding tevoren was gewenst kon via deze website en overigens ook steeds via de website van de Historische Vereniging Haerlem. De website is goed bezocht. Voordat de website in de lucht was is drie keer een digitale Nieuwsbrief verzonden.

Nb. Het aantal bezoekers van de website tellen we niet mee bij de impactcijfers.

e. Webquest

De werkgroep jonge muggen van de Historische Vereniging Haerlem die zich op het bereiken van de jeugd richt, kwam met een bijzonder initiatief. Deze produceerde een zogenaamde webquest, waarbij je via een aantal filmpjes met Coornhert en zijn omgeving kennismakt. Erg leuk en leerzaam.

Nb Het aantal bezoekers van de webquest tellen we niet mee bij de impactcijfers.

f. Haerlem Nieuws en Haerlem Nieuwsbrief

De Historische Vereniging Haerlem met een kleine 2000 leden, heeft een digitaal maandblad voor actualiteiten ('Haerlem Nieuws') en een digitaal kwartaalblad ('Haerlem Nieuwsbrief', met een beperkte hard copy oplage). In beide media zijn van maart tot en met oktober 2018 veel achtergrondartikelen en aankondigingen en verslagen van activiteiten van het Coornhertjaar verschenen.

NB. De bezoekers aan de betreffende onderdelen van de website van de Historische Vereniging Haerlem hebben vele malen kennis genomen van berichten over het Coornhertjaar. Zeer conservatief schattend stellen wij dit aantal op 2000.

g. Artikel in Jaarboek Haerlem

De Historische Vereniging Haerlem geeft al bijna 100 jaar een jaarboek uit, van circa 250-300 pagina's dat leden van de vereniging gratis ontvangen. In het Jaarboek Haerlem 2018 is een rijk geïllustreerd artikel 'Sporen van Coornhert in Haarlem' opgenomen van de hand van de penningmeester van onze stichting Peter van Wingerden.

Het jaarboek komt bij bijna 2000 leden. Deze zijn niet meegeteld bij de impactcijfers.

h. Pers

Er is door het bestuur veel aandacht, zorg en tijd besteed aan het informeren van de pers via persberichten, gesprekken met journalisten etc. In totaal zijn zo'n 20 persberichten verzonden. Dit heeft geresulteerd in heel wat berichten in de lokale en regionale pers over het Coornhertjaar en de verschillende activiteiten. Het gaat hier om artikelen onder andere in Haarlems Dadblad, De Haarlemmer, Haarlems Weekblad en Elsevier.

NB De circa 20 artikelen in de krant zijn elk vermoedelijk door vele tienduizenden lezers gelezen. We wagen ons niet aan een schatting en tellen geen aantallen bij de impactcijfers.

Totaal aantal rechtstreeks bereikte personen: $13.900 + 2.777 = 16.677$. Afgerond op **17.000**.

20. Financiën

Samenvattend: de daadwerkelijke inkomsten van onze stichting bedroegen € 22.841,- De uitgaven van onze stichting bedroegen 22.814,87. Het financiële eindresultaat van het Coornhertproject 2018 is dus uiteindelijk een (zeer bescheiden) positief saldo.

De inkomsten en uitgaven worden hieronder nader aangeduid.

Inkomsten

Het Coornhertjaar 2018 is mogelijk gemaakt door een negental subsidies (totaal € 19.000,-) en door enkele door onze stichting zelf gegenereerde inkomsten (totaal: € 3.841,-). Niet onvermeld mag blijven dat een aantal personen, organisaties en instellingen ons heeft ondersteund en gesponsord door om niet diensten en producten te leveren.

Inkomsten totaal: € **22.841,-**. Deze worden hieronder gespecificeerd.

A. Ontvangen subsidies

-Cultuurstimuleringsfonds (gemeente) Haarlem; € 2.500,-

-J.C. Ruigrok Stichting; € 3.000,-

-Prins Bernhard Cultuurfonds afd. Noord-Holland; € 3.000,- (ontvangen oktober 2019)

-Historische Vereniging Haerlem; € 2.500,-

-Noord-Hollands Archief; € 1.500,-

-Fonds N.N.; € 1.000,-

- Stichting Vrienden van het Noord-Hollands Archief: € 500,-
- Stichting Katholieke Openbare Bibliotheek (SKOB) te Haarlem: € 2.000,-
- Jacobus van Zantenfonds: € 3000,-

Totaal ontvangen subsidies: € 19.000,- .

B. Overige inkomsten

Onze stichting heeft nog inkomsten gehad uit drie bronnen:

- Van het door de stichting uitgegeven Coornhertboek zijn 634 exemplaren verkocht, waarvan 500 in één koop aan het Coornhert Lyceum. Totale inkomsten: € 3,242,50.
- Voor de culturele avond in het stadhuis op 19 september is bij voorintekening een beperkt aantal kaarten verkocht. Opbrengst: € 463,50.
- De stadswandelingen waren niet gratis. Inkomsten; € 135,-

Totaal overige inkomsten: € 3.841,-

C. Sponsoring in natura

De bestuursleden hebben zich steeds ingespannen om te bevorderen dat zo veel mogelijk deelnemende en meewerkende organisaties om niet zouden meedoen. Door het brede netwerk dat het bestuur in de stad had en de goede relaties die met veel personen en organisaties werden onderhouden én de nodige overredingskracht is dat vrijwel altijd gelukt. Hoeveel geld hiermee is bespaard is niet te onderschatten. Zo is de Gravenzaal van het stadhuis twee keer om niet, inclusief thee/koffie en drankje door de gemeente beschikbaar gesteld. Ook het Noord-Hollands Archief, de Historische Vereniging Haerlem, het Coornhert Lyceum, het Museum Haarlem en de Doopsgezinde Gemeente hebben ons om niet gastvrij ontvangen.

Uitgaven

De lasten van onze stichting bedroegen € 22.814, 87 waarvan per 31 december 2018 € 20.758,87 al uitgegeven.

De belangrijkste uitgaven betroffen:

a. Coornhertboek 1500 ex.	4.414,90
b. Tentoonstelling Hoofdwacht	3.587,71
c. Jaarprogramma-boekje 5000 ex.	2.623,28
d. Mini-catalogus tentoonstelling in Janskerk 4000 ex.	2.378,64
e. Vier lezingen en culturele avond	2.095, 32
f. Tentoonstelling in Janskerk	<u>1.814,60</u>
	totaal 16.914,45

Een overzicht van alle inkomsten en uitgaven en de balans per 31 december 2018 is opgenomen in bijlage 1.

Bij de staat van inkomsten en uitgaven kan nog het volgende worden opgemerkt. In de eerste cijfermatige kolom van deze staat zijn de bedragen genoemd zoals die in september 2017 door ons bestuur werden geraamd en opgenomen in het projectplan. Op dat moment was het denken over de activiteiten in het Coornhertjaar binnen ons bestuur nog lang niet afgerond en kon er slechts sprake zijn van een eerste financiële inschatting. Vandaar dat de in september 2017 geraamde uitgaven en de daadwerkelijke uitgaven per ultimo 2018 fors afwijken. Een tweede reden van deze afwijking is dat we ook inkomsten hebben kunnen genereren uit de

verkoop van Coornhert-boeken, totaal meer dan € 3.000, waarmee onze totale financiële armslag groter werd dan oorspronkelijk geraamd. Hierdoor werd het mogelijk wat meer Coornhert-activiteiten te organiseren en via bijvoorbeeld het Jaarprogramma-boekje hieraan meer bekendheid te geven.

21. Eindconclusie

Het Coornhertjaar Haarlem 2018 is geslaagd te noemen. Er was een gevarieerd programma met ruim 35 activiteiten/evenementen, die alle van goede inhoudelijke kwaliteit waren. Onze stichting kwam ook met een drietal publicaties. Zo'n 17.000 mensen zijn rechtstreeks bereikt. De belangstelling van de pers was groot: in lokale en regionale kranten verschenen zo'n twintig artikelen over het Coornhertjaar. De lezers van deze artikelen hebben we in de impactcijfers niet meegeteld. Bij de organisatie van het Coornhertjaar waren veel lokale organisaties betrokken. Het jaar is dan ook breed gedragen. Ook voor de jeugd is veel gedaan, via het Coornhert Lyceum, met de webquest, maar ook de drukkerij bleek jongeren vaak aan te spreken. Tenslotte: ook in financieel opzicht is het jaar goed afgerond.

Kortom: veel inwoners van Haarlem en omgeving hebben kennis gemaakt met leven, werk en denkbeelden van Coornhert. En dat was de hoofddoelstelling van het Coornhertjaar Haarlem 2018.

BIJLAGEN

1. Staat van inkomsten en uitgaven; balans
2. Boekje met Jaarprogramma (los)
3. Catalogus tentoonstelling in de Janskerk (los)
4. Coornhert-tekst, gedrukt in de Hoofdwacht (los)
5. Boek over Coornhert (los)
6. Programma culturele avond 'Kunst en muziek rond Coornhert' (los)

Nb. De hierboven genoemde bijlagen 2 t/m 6 zijn bij deze versie van de eindrapportage niet bijgevoegd

Vastgesteld door het bestuur van de Stichting Coornhertjaar Haarlem 2018 in zijn vergadering van 12 augustus 2019, nader vastgesteld op 3 december 2019.

Was getekend:

Wim Cerutti, voorzitter

Edzo Huisman, secretaris

Peter van Wingerden, bestuurslid/penningmeester

Maria van Vlijmen, bestuurslid

Bijlage 1 Staat van inkomsten en uitgaven Coornhertproject		
	Geraamd sept. 2017	Gerealiseerd 2018
UITGAVEN	17.500	22.814,87
Algemeen	950	1.570,08
bankkosten		127,36
bestuurskosten		804,20
website		400,00
domeinnaam en registratie		238,52
tentoonstelling Janskerk/Hoofdwacht	6.200	6.894,41
Hoofdwacht		3.587,71
Janskerk		1.814,60
uitnodigingen		387,20
affiches etc.		955,90
overige posten		149,00
Publicaties	5.250	9.416,82
catalogus tentoonstelling Janskerk 4000 ex.		2.378,64
Coornhertboek 1500 ex.		4.414,90
Jaarprogrammaboekje 5000 ex.		2.623,28
overige activiteiten	5.100	4.933,56
lezingen en culturele avond		2.095,32
Coornhertdrukkerij		200,00
gedenkplaten aan drie gevels		169,55
webquest		119,93
Coornhertwandeling		292,76
voorbereiding viering 500ste geboortejaar Coornhert in 2022		2.056,00
INKOMSTEN	17.500	22.841,00
Subsidies (incl. € 3000 PBCF-NH)		19.000,00
culturele avond		463,50
boekenverkoop		3.242,50
Coornhertwandeling		135,00
Overschot	0,00	26,13

Bezittingen/schulden per 31 december 2018		
bank	382,13	
kapitaal negatief	917,87	
renteloze lening		1.300,00
totaal	1.300,00	1.300,00
Baten/lasten periode 17 juli 2017 - 31 december 2018		
kosten stichting en bestuur	1.570,08	
publiciteit en activiteiten	19.188,79	
subsidies		16.000,00
inkomsten uit activiteiten		3.841,00
tekort		917,87
totaal	20.758,87	20.758,87

Toelichting

1 De stichting is opgericht op 17 juli 2017

2 In verband met noodzakelijke voorfinanciering heeft bestuurslid E.H. Huisman als renteloze lening een bedrag van € 1.300 verstrekt.

3 Onder de activa is niet opgenomen een definitieve toezegging tot het verlenen van subsidie door het Prins Bernhard Cultuurfonds afdeling Noord-Holland. Deze subsidie (van € 3.000,-) is begin oktober 2019 ontvangen.